

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

RAPPORT VAN BEVINDINGEN KWALITEITSONDERZOEK

basisschool De Kameleon

Plaats : Weert
BRIN nummer : 08ON|C1
Onderzoeksnummer : 291458
Datum onderzoek : 23 februari 2017
Datum vaststelling : 31 maart 2017

SAMENVATTING

Basisschool De Kameleon is een omslag aan het maken in haar visie op onderwijs. Gepersonaliseerd leren moet meer tegemoet komen aan de individuele onderwijsbehoeften van de leerlingen. Het onderwijskundig leiderschap en de gezamenlijk gedragen visie geven het team hier alle ruimte voor. Nu ook de eindopbrengsten stabiel en van voldoende kwaliteit lijken te zijn, zijn er volop kansen deze goede schoolontwikkeling voort te zetten.

Wat gaat goed?

De samenwerking met ketenpartners en ouders kenmerkt zich door korte (communicatie-)lijnen. De school kan snel schakelen als er externe ondersteuning nodig is. Ook in breder opzicht wil de school een spil in de wijk zijn, die goed samenwerkt met vele maatschappelijke instanties.

Het pedagogisch klimaat is goed. Rust en structuur zijn hiervan de basiskenmerken. Deze voorspelbaarheid biedt de leerlingen een schoolklimaat waarin zij goed tot leren kunnen komen.

Wat kan beter?

De leraren volgen de ontwikkeling en prestaties van de leerlingen op een goede manier. Zowel de individuele leerprestaties als die van de groep worden hierbij in beeld gebracht. In de vervolgfase, het plannen van het onderwijs, kan de school nog verbeteringen aanbrengen.

De basis van het lesgeven is op orde. Feedback geven op het leerproces van de leerlingen en concrete leerdoelen formuleren, kan verder verfijnd worden.

De eindresultaten van de leerlingen in groep 8 zijn voldoende. De aanpak die de laatste twee jaar in gebruik is, leidt tot hogere eindopbrengsten dan tot daarvoor gebruikelijk was. Borging van de aanpak en met als resultaat stabiele, voldoende eindresultaten is de volgende stap.

In de evaluatie en verbetering van het onderwijs is een cyclische aanpak herkenbaar. De school kan scherpere, concrete doelen stellen in de verbeterplannen, maar ook explicieter zijn in haar ambities. De visitaties die nu uitgevoerd worden, zijn een goede eerste stap naar een volledige, betrouwbare en objectieve schoolzelfevaluatie.

De kwaliteitscultuur is volop in ontwikkeling. De cultuuromslag biedt ruimte voor leraren om meer met en van elkaar te gaan leren.

Wat moet beter?

Leraren dragen zorg voor de sociale en fysieke veiligheid van de leerlingen. De wijze waarop de school de veiligheidsbeleving monitort voldoet nog niet aan alle wettelijke eisen. Ook is de vertrouwenspersoon en/of de anti-pestcoördinator niet bekend bij de leerlingen.

1 INLEIDING

Wat voor onderzoek heeft de inspectie gedaan?

Volgens de wet moeten alle scholen eens in de vier jaar door de inspectie worden bezocht. Vanaf januari 2015 krijgen alle scholen die daarvoor in aanmerking komen een onderzoek met een concept-waarderingskader. Dit kader is in juni 2016 bijgesteld. Vanaf 24 oktober krijgen scholen een onderzoek met dit bijgestelde onderzoekskader voor 2017. Zo ook basisschool De Kameleon.

Voor meer informatie over het nieuwe toezicht en de opzet van de vernieuwde kwaliteitsonderzoeken en het nieuwe onderzoekskader, zie de website van de inspectie www.onderwijsinspectie.nl.

Werkwijze

Op 23 februari 2017 hebben de volgende onderzoeksactiviteiten plaatsgevonden:

- een documentenanalyse;
- een presentatie door de school;
- gesprekken met verschillende groepen belanghebbenden: directie, intern begeleider(s), leraren, ouders en leerlingen;
- observaties van de onderwijspraktijk in een aantal groepen. Deze observaties hebben wij samen met observanten van de school uitgevoerd.

Aan het eind van de onderzoeksdag hebben we een feedbackgesprek gevoerd met het bestuur, de schoolleiding, de intern begeleiders en de leraren van de school. In dit gesprek zijn de bevindingen en oordelen van de inspectie besproken en heeft de school aangegeven wat zij gaat doen met deze bevindingen.

Naast de beoordeelde standaarden hebben wij enkele aanvullende wettelijke aspecten beoordeeld. Wanneer niet voldaan is aan één of meer van deze artikelen, geven wij dat aan in paragraaf 3.2.

Leeswijzer

Hierna volgt eerst de conclusie van het onderzoek op basisschool De Kameleon. Hoofdstuk 3 geeft per kwaliteitsgebied de resultaten van het onderzoek. In hoofdstuk 4 is de reactie van het bestuur op het onderzoek en de rapportage opgenomen.

2 HOOFDCONCLUSIE

In het algemeen kan gesteld worden dat het onderwijs op basisschool De Kameleon van voldoende kwaliteit is. Op enkele onderdelen, samenwerking met ketenpartners en pedagogisch klimaat, waarderen wij de school met een goed. Alle andere onderzochte standaarden zijn als voldoende beoordeeld. Wij handhaven het basisarrangement.

3 RESULTATEN ONDERZOEK BASISCHOOL DE KAMELEON

3.1 Kwaliteitsoordelen op onderzochte standaarden

Kwaliteitsgebied Onderwijsproces		Onvoldoende	Voldoende	Goed
OP2	Zicht op ontwikkeling		•	
OP3	Didactisch handelen		•	
OP6	Samenwerking			•

Onderwijsproces

De leraren volgen de ontwikkeling van de leerlingen, nu de planning van het onderwijs optimaliseren

De leraren hebben zicht op de ontwikkeling en prestaties van de leerlingen met behulp van een leerlingvolgsysteem, methodetoetsen en een observatie- en registratiesysteem. Minimaal twee keer per jaar is er een groeps-/leerlingbespreking. Daarin bespreken de leraren met de intern begeleider aan de hand van een vooraf voorbereid consultatieformulier alle leerlingen. Om de ontwikkeling van de leerlingen goed te kunnen duiden, komma hanteren de leraren een "Leerling in Beeld" document. Met behulp van dit document reflecteren de leraren over de geleverde prestaties en vaardigheidsgroei van hun leerlingen en bepalen de daaruit volgende onderwijsbehoeften. Op groepsniveau is er het 'Groep in Beeld' document, waarin de prestaties en ontwikkelingen van alle leerlingen tezamen afgezet worden tegen de schoolnorm. Uit deze eerste analyse komen de zorgsignalen zowel op individueel als groepsniveau naar voren.

De kwaliteit van deze reflecties kunnen de leraren verder versterken door tijdens de analysefase dieper na te denken over *waarom* een leerling of de groep uitvalt. De meeste analyses blijven vaak nog beperkt tot de feitelijke constatering *waarop* de leerling(en) uitvallen.

De bevindingen uit de groepsbesprekingen en eerste analyses verwerken de leraren in groepsplannen. In de planfase zijn er ontwikkelingen die om aandacht vragen.

De school heeft min of meer impliciet de keuze gemaakt om richting gepersonaliseerd leren te gaan. Dit zou tot gevolg kunnen hebben dat er sprake is van individueel onderwijs, waarin leerlingen hun eigen leerlijn volgen. Voor enkele vakgebieden is deze ontwikkeling al realiteit aan het worden. Op dit moment is er echter nog geen sprake van (individuele) leerlijnen, maar van afstemming in subgroepen in de groepsplannen. Op den duur zal deze wijze van

plannen niet meer werken. Het team realiseert zich dat en geeft desgevraagd ook aan hier zorgvuldig een andere werkwijze in te willen vinden.

Een tweede aandachtspunt is de mogelijkheid die leerlingen krijgen om hun achterstand in de leerstof in te halen. In de groepen 7 en 8 gebruikt de school een planmatige 'eindsprint'. Deze is voortgekomen uit de tijd dat de eindresultaten nog op of onder de ondergrens uitkwamen. De eindsprint richt zich vooral op training van hiaten in de leerstof. Hoewel het voorkomen van leerachterstanden prioriteit moet zijn, zou deze planmatige hiaattraining zou al eerder in de schoolloopbaan van de leerlingen kunnen plaatsvinden, op het moment dat er (ernstige) achterstanden in de leerstof geconstateerd worden. Op basis hiervan kunnen de leraren namelijk eerder interveniëren en een eigen leerlijn aanbieden aan leerlingen voor wie dat nodig is.

De basiskwaliteit van lesgeven is zichtbaar, leraren geven duidelijke uitleg

De kwaliteit van het lesgeven is in de basis op orde. De leraren geven duidelijke uitleg, benoemen de lesdoelen en geven leerlingen de gelegenheid te verwoorden wat zij in een vorige les geleerd hebben. Het instructiemodel waar de school mee bezig is, is in meer of mindere mate in de bezochte lessen terug te zien. Er is een heldere structuur in de lessen en het klassenmanagement is op orde.

De leraren kunnen zich gaan richten op verdere ontwikkeling van hun didactische kwaliteiten. Zo is er gekozen voor groepsdoorbrekend werken voor het onderdeel begrijpend lezen en binnenkort ook voor de woordenschatlessen. Leerlingen zitten daarbij niet meer in hun eigen jaarlaag, maar leren en werken op het (begrijpend lees-) niveau dat bij hen past. Eerste, voorzichtige bevindingen van deze didactische aanpak, laten zien dat er een verbetering in resultaten zichtbaar lijkt te zijn. De resultaten op langere termijn zullen uitwijzen of dit ook zo zal zijn.

Verder verdieping van de didactische kwaliteit is mogelijk door meer aandacht te besteden aan (proces-)feedback op het leren van de leerlingen. Ook kunnen leraren meer gebruik maken van hun didactische keuze om coöperatieve werkvormen in te zetten. Het verhoogt de taakbetrokkenheid van de leerlingen en zij krijgen kans met en van elkaar te leren. Tot slot kunnen de leraren nog stilstaan bij het formuleren van concrete leerdoelen van hun leerlingen. De dag- en weekplanning laat niet zien welke expliciete doelen er bij welke les en (subgroep van) leerlingen behaald moeten worden. Door dit structureel vast te leggen, ontstaat er sneller inzicht in welke doelen op welke wijze behaald zijn en wellicht nog borging behoeven.

School, ketenpartners en ouders weten elkaar snel te vinden en werken goed samen

De kenmerken van de leerlingpopulatie zijn voor de school aanleiding om een uitgebreid netwerk van ketenpartners om zich heen in te richten. Deze samenwerking kenmerkt zich door toegankelijkheid en laagdrempeligheid. Wanneer er zorgen zijn over de ontwikkeling van een leerling, al dan niet in relatie met de thuissituatie, kan de school snel externe, specialistische hulp inschakelen. Geregeld is er overleg met een Zorg Advies Team en kan er een beroep gedaan worden op een bovenschools Intern Ondersteunings Team. Contacten met andere zorg- en welzijnsinstellingen zijn er volop en deze leveren regelmatig een fysieke bijdrage aan de ondersteuning.

In het gebouw is ook een peuterspeelzaal aanwezig. Het overgrote deel van deze kinderen heeft een vve-indicatie. Zij stromen vervolgens ook door naar basisschool De Kameleon. Dit vraagt van de school extra zorgvuldigheid bij de (warme) overdracht, hetgeen zij zich ook realiseert. Een vervolg, in het licht van de ambitie een Integraal Kindcentrum te willen worden, kan zijn dat naast de overdracht ook het pedagogisch beleid, het ouderbeleid en thema's afgestemd worden.

Tot slot betreft de school de ouders meer en meer bij de zorg en ondersteuning van hun kind. Naast een taalproject voor ouders van wie hun kind een taalachterstand heeft, zijn er ouder-en kindgesprekken gestart om ouders meer mee te nemen in de ontwikkeling van hun kind. Ouderbetrokkenheid staat in de lopende beleidsperiode hoog op de agenda van de school.

Kwaliteitsgebied Schoolklimaat	Onvoldoende	Voldoende	Goed
SK1 Veiligheid		•	
Kwaliteitsgebied Schoolklimaat	Kan beter	Voldoende	Goed
SK2 Pedagogisch klimaat			•

Schoolklimaat

Een veilige omgeving met een doordacht veiligheidsplan

De leraren zorgen voor de sociale en fysieke veiligheid van de leerlingen in en rond de school. Desgevraagd geven de leerlingen aan zich veilig te voelen. Er is een breed veiligheidsplan, met daarin diverse protocollen, zoals het Respectprotocol dat de beleidslijn ter voorkoming van pesten en pestgedrag beschrijft. De leraren laten een actieve houding zien om pesten te voorkomen en indien dit zich voordoet reageren zij adequaat.

De leerlingen zijn echter niet bekend met de vertrouwenspersoon en weten niet wie de anti-pestcoördinator op de school is. Evenmin voldoet de monitoring van

de veiligheidsbeleving nog niet aan alle eisen die de wet School en Veiligheid daaraan stelt. Met de school is afgesproken dat deze aandachtspunten binnen afzienbare tijd verbeterd zullen zijn.

Rust kenmerkt het pedagogisch klimaat

Door de hele school heen zijn structuur en rust de basiskenmerken van het pedagogisch klimaat. De voorspelbaarheid van de leeromgeving zorgt ervoor dat de leerlingen zich kunnen richten op hun leren. De leraren hebben hoge verwachtingen van hun leerlingen en laten dat ook zien. Zij reflecteren regelmatig op (de effecten van) de gedragsregels. Een aantal leraren neemt deel aan een Community of Practice, waarin zij inzichten en ideeën opdoen voor de inrichting van een effectief pedagogisch klimaat op De Kameleon. Leraren besteden veel aandacht aan groepsvorming en de ontwikkeling van sociale vaardigheden. Hiervoor is een aanbod dat zowel preventief als reactief gebruikt wordt om de sociale vaardigheden te trainen. Om specifiek de weerbaarheid van leerlingen te vergroten is er extra aanbod in enkele groepen. Sinds kort is er een leerlingenraad gestart. De leerlingen worden, mede via deze raad, ook betrokken bij het realiseren van een goed schoolklimaat.

Kwaliteitsgebied Onderwijsresultaten		Onvoldoende	Voldoende	Goed	N.t.b.
OR1	Resultaten		•		

Onderwijsresultaten

Op weg naar goede en stabiele eindresultaten

De school verantwoordt zich voor de eindresultaten met een centrale eindtoets. De leerlingen behalen gemiddeld genomen aan het eind van de basisschool voldoende eindresultaten.

In 2014 lag de score op de centrale eindtoets echter onder de ondergrens. In 2015 en 2016 waren de eindresultaten boven de bovengrens. De verwachting voor 2017 is dat de eindresultaten van de huidige groep 8 voldoende zullen zijn. Deze kentering in de scores is, volgens de school, voor een deel te verklaren doordat er sinds 2015 structureel een planmatige 'eindsprint' in de groepen 7 en 8 plaatsvindt. In deze aanpak krijgen de leerlingen specifiek aanbod en instructie op leerstofonderdelen die nog onvoldoende beheerst worden. De vraag is echter of deze aanpak recht doet aan de mogelijkheden van de leerlingen en er niet al in een veel eerder stadium leerachterstanden voorkomen moeten worden.

Op andere vak- en vormingsgebieden heeft de school nog geen eigen ambities of normering geformuleerd. Hier ligt nog een kans om de verbreding in het

onderwijsaanbod te verdiepen en daar eindtermen bij te bedenken die passen bij wat van leerlingen verwacht mag worden.

Kwaliteitsgebied Kwaliteitszorg en ambitie		Onvoldoende	Voldoende	Goed
KA1	Kwaliteitszorg		•	
KA2	Kwaliteitscultuur		•	

Kwaliteitszorg en ambitie

Evaluatie en verbetering kent een cyclische aanpak, volop kansen voor verdieping

De evaluatie en verbetering van de onderwijskwaliteit is voldoende. Er is door het bestuur een koersplan beschreven. De richtinggevende uitspraken in het koersplan zijn terug te vinden in het schoolplan. Uit het schoolplan stelt de directie, samen met het team, een jaarplan op. In het jaarplan staan de verbeteractiviteiten voor het komende schooljaar. Om terug te kijken op deze activiteiten schrijft de directie aan het einde van een schooljaar een jaarverslag. Gegevens uit het jaarverslag, tevredenheidsmetingen, de School in Beeld analyse over de leerresultaten en visitaties door collega directeuren, leveren gegevens om de visie en de verbeteractiviteiten bij te stellen als dat nodig is. Een eerste aanzet voor een goede borging is gedaan met een kwaliteitskaart voor het taalonderwijs.

In de basis is een cyclische aanpak van de kwaliteitszorg herkenbaar en terug te zien in het schoolbeleid. Toch kan er op dit vlak verdere verdieping plaatsvinden. In het jaarplan en het jaarverslag staan beschrijvingen van de (verbeter-)activiteiten die plaats gaan vinden of reeds uitgevoerd zijn. Concrete doelen, de vraag 'wat willen we nu precies bereiken en waar kunnen we dat aan zien', ontbreken bij veel verbeteronderwerpen. Doelen, tijdspad en wie waarvoor verantwoordelijk, dus ook aanspreekbaar is, zouden het jaarplan en jaarverslag sterk verbeteren.

Aansluitend hierop kan de school scherper haar eigen ambities formuleren. Voor Nederlandse Taal en rekenen/wiskunde zijn er weliswaar streefnormen afgesproken, maar op andere thema's, bijvoorbeeld de kwaliteit van lesgeven, ontbreekt een schoolnorm.

De leerresultaten worden twee maal per jaar geëvalueerd met het School in Beeld document. Een evaluatie op schoolniveau zou ook gedaan kunnen worden voor de kwaliteit van het didactisch handelen van de leraren. Directie en interne begeleider voeren flitsbezoeken uit, maar deze zijn gericht op individuele feedback aan de leraar. Een uitspraak op schoolniveau, over wat de gewenste kwaliteit van lesgeven zou kunnen zijn op De Kameleon, is nog niet aan de orde.

Als laatste aandachtspunt ligt er een kans in de visitaties door andere directeuren. In het licht van een objectieve en betrouwbare zelfevaluatie zijn deze visitaties een goede eerste aanzet. Nu zijn deze nog op aanvraag en betreffen slechts een of twee items. Een structurele inbedding en beoordeling van alle facetten van het onderwijsleerproces op de school, biedt kansen voor de kwaliteit van de zelfevaluatie.

Een positieve omslag in de kwaliteitscultuur

Met de komst van een nieuwe directeur in 2014/2015 heeft het team de gelegenheid genomen de visie op onderwijs opnieuw tegen het licht te houden. Ook is er een onderzoek geweest naar de kwaliteitscultuur binnen het team. De resultaten van deze processen hebben een positieve omslag in de kwaliteitscultuur gebracht, die door leraren en ouders gewaardeerd wordt. Tijdens de gesprekken op de onderzoeksdag was de collectieve ambitie en visie op onderwijs van het team zichtbaar aanwezig. Het onderwijskundig leiderschap, van directeur en intern begeleider, krijgt ruimte binnen de school en is stimulerend voor wat de leerlingen en de leraren nodig hebben. Een kans voor verdergaande verbetering van de kwaliteitscultuur is teamleren. De leraren zouden structureel de mogelijkheid kunnen krijgen om meer met en van elkaar te leren, om zo ook elkaars kwaliteiten te leren kennen en in te zetten in het primaire proces.

3.2 Overige wettelijke voorschriften

De inspectie concludeert dat er geen tekortkomingen zijn in de naleving van de wettelijke voorschriften die zijn gecontroleerd.

4 REACTIE VAN HET BESTUUR

Dit rapport beschrijft de oordelen van de inspectie over de kwaliteit van het onderwijs op basisschool De Kameleon. We hebben de school en het bestuur gevraagd om de ontwikkelrichting aan te geven op basis van de eigen kwaliteitsoordelen en die van de inspectie.

Hieronder geven het bestuur en de school hun reactie:

Bestuur, directeur en schoolteam van basisschool de Kameleon herkennen zich in de kwaliteitsoordelen die door de inspectie gegeven worden. Belangrijke en waardevolle investeringen en ontwikkelingen in de afgelopen jaren leiden tot een rapport waarop we trots zijn. De inspectie constateert dat het onderwijs wat we verzorgen op basisschool de Kameleon voor onze doelgroep ruim voldoende op orde is. Dat is voor ons een waardevolle constatering, waarin we ons herkennen en graag bij aansluiten.

Op onze school is de afgelopen jaren door iedereen hard gewerkt en er zijn vele belangrijke ontwikkelingen ingezet. Dat was ook nodig, gezien vanuit het vorige inspectierapport en de opdracht die er voor onze school lag. Goed te constateren dat dit tot de huidige resultaten leidt. De kwaliteit is op vele gebieden door uiteenlopende maatregelen en interventies sterk verhoogd.

- Er is geïnvesteerd in het aantrekkelijk maken van het schoolgebouw hetgeen nu een fleurige uitstraling heeft waar met plezier gewerkt en geleerd kan worden. De nieuwe schoolleiding legt accenten op verbinding, gezamenlijke ontwikkeling en eigenaarschap.
- Er is veel geïnvesteerd in afstemming op een gezamenlijke visie, missie en kernwaarden vanuit ieders persoonlijke kracht. De cultuur van de school is in beeld gebracht en acties ondernomen om te komen tot een cultuurontwikkeling die past bij de visie en missie van de school.
- De leerlingenzorg heeft een kwaliteitsimpuls gekregen, waarbij de verbinding tussen theorie en het uitvoeren in de klassenpraktijk veel aandacht kreeg. (Handelingsgericht werken waarbij; Leerling in Beeld, Groep in Beeld en School in Beeld de uitgangpunten zijn voor analyses en reflectie en in ontwikkeling zetten vanuit vooropgestelde doelen. Dit alles in een cyclisch proces. De sturing op effectieve instructie en de afstemming tussen de extra zorg en het reguliere programma in de klas zijn geïmplementeerd).
- Het vakmanschap van leerkrachten werd versterkt door nascholing, interne samenwerking, klassenconsultaties en reflecties.

- Er is veel aandacht besteed aan het taalonderwijs en vanuit externe ondersteuning is op dit gebied een belangrijke kwaliteitsimpuls gedaan.
- Een structurele samenwerking met het totale netwerk rond de schoolorganisatie, o.a. Punt Welzijn, Centrum voor Jeugd en Gezin, met GGZ, de Buurt en oudergeledingen heeft geleid tot een krachtige strategie in korte lijnen in de zorg voor het kind.
- "Wat Werkt" en het werken met strategieën heeft een nieuwe impuls gekregen. De opbrengst is verbeterd.

Deze planmatige aandacht voor ontwikkeling en verbetering leidt inmiddels tot resultaten. Fijn dat dit door de inspectie geconstateerd wordt. Daarop bouwen we in de komende jaren graag voort. Er liggen voor de komende periode weer voldoende belangrijke uitdagingen en opdrachten, zoals verwoord in het schoolplan.

Een belangrijk item in deze zal zijn:

- > Het toewerken naar meer gepersonaliseerd onderwijs aan de kinderen. Werken vanuit portfolio aan persoonlijke ontwikkeling. Hierbij spelen gedegen kindgesprekken een belangrijk rol. Er zal geïnvesteerd worden in het voeren van diagnostische maar ook persoonlijk gerichte gesprekken met leerlingen, het ontwikkelen van eigenaarschap d.m.v. portfolio's en het voeren van feedback en feed forward (reflectie) gesprekken. Op deze wijze willen we het professioneel inzicht en handelen van ons allen naar een nog hoger niveau tillen als motor voor verdere ontwikkeling.
- > Er zal een effectieve samenwerking blijven bestaan tussen Punt Welzijn en het Centrum voor Jeugd en gezin.
- > Verder zal de samenwerking met de peuterspeelzaal worden versterkt.
- > We willen op basisschool de Kameleon blijvend in ontwikkeling zijn, waarbij onderwijs, zorg, welzijn en naschoolse opvang in samenhang gerealiseerd wordt vanuit 21-eeuwse vaardigheden. In verbinding en samenwerking met elkaar, kinderen, ouders en professionals. Een duurzame kwaliteit realiseren om kinderen in hun kracht te zetten in de wereld van morgen.
- > Met plezier naar school en werk gaan.

Weert, 27 maart 2017

Directie basisschool de Kameleon
Bestuur Stichting Meerderweert